

Årsskrift 2022

Innehållsförteckning

	Sid nr
Förord och återblick av år 2022	3 – 5
Styrelsen vald för år 2022	6
VÅRENS PROGRAM 2023	7
Vrenas industrihistoria del 2, Göran Malm	8 – 20
Vad heter husen – gammal info från arkivet	21 – 22
Att växa upp i Vrena från år 1934 – 1955, Siv Johansson	23 – 31
Vi blickar tillbaka 100 år – vad hände i Sverige, info från Wikipedia	32 – 33
Våra sponsorer	34 - 35

Vrena och Husby-Oppunda Hembygdsförening

Förord

Du håller just i din hand Vrena- och Husby-Oppunda Hembygdsförenings årsskrift för år 2022. I år har vi kunnat träffats i lokalen och haft våra styrelsemöten där. Det har känts bra.

Denna skrift skildrar kalenderåret 2022 och är den 17:e årsskriften som föreningen har gett ut.

Innehållet i skriften är, förutom sedvanlig föreningsinformation, del 2 av Vrenas industrihistoria, en levnadsberättelse som vi fått från Siv Johansson, bördig från Vrena men sedan många år boende i Stigtomta, engagerad i Rödakorset och Kupan i Vrena.

Föreningen vill med sina skrifter i all blygsamhet sprida kunskap om gårdagens både små och stora händelser som tilldragit sig i vår bygd.

Kunskap om gårdagen ger underlag för bättre beslut idag, som ju formar och påverkar morgondagen. Denna text har jag kopierat från Göran Malms utgåvor – jag tycker verkligen att orden är de bästa för att beskriva hur livet är.

Vi hoppas på en stunds trevlig läsning!

Eva Carlsson

Eva Carlsson med hjälp av styrelsen. Layout: Eva Carlsson -Teckensnitt Cambria 14 pkt.
Upplaga 180 ex. Linderoths Tryckeri, Vingåker

Ordförande har ordet och en tillbakablick över år 2022

Vrena och Husby-Oppunda Hembygdsförening har nu funnits i 46 år.

Styrelsen har haft 7 st möten under året.

Under årets första del hade vi besök av Göran Malm som på ett mycket underhållande sätt berättade och visade bilder om Vrenas industrihistoria – del 1, som handlade om fabriken, d v s Holmen som blev Gullfiber som blev Isover. Del 2 kan ni läsa om i den här årsskriften. Mycket nöje!

I april gjorde vi en kulturvandring vid Skogstorp. Det var då de hittade en bit räls från den gamla järnvägen. Vips så var ett par starka "gubbar" där och grävde upp och drog "hem" den. Nu står den som en staty vid Munterhuset. Tack till de som ordnade med detta.

Vi var till Sörmlands Museum där vi fick en guidad tur i de inre förråden. Döm om min förvåning när jag fick se vår tidigare granne – Gulli Lindgren, upplyst i ett foto! Hur hade hon hamnat där? Jo det visade sig att hon var den första kvinnliga reportern på Södermanlands Nyheter och för att utföra sitt arbete tog hon sig fram med cykel.

Besöket som gjordes vid Stendörren där vår ciceron var Kennerth Arnerheim var uppskattat av min man Anders och mig – tyvärr dålig uppslutning men intressant att höra om hans fleråriga arbete ute vid Stendörren. Kennerth kunde berätta många roliga minnen från den tiden.

I samarbete med Stigtomta hembygdsförening gjorde vi en mycket trevlig och informativ rundtur runt Hallbosjön och fick guidade turer dels vid gamla prästgården i Stigtomta, dels Halla, Vrena och Bärbo kyrka. Det var en solig dag i början av juni.

Vrenadagen i strålande sol gick av stapeln i början av september. Vi hade Öppet hus med hembakat fikabröd och kaffe/soft. Vi visade konfirmandfotona i skyltfönstren, vilket lockade många besökare. Självklart hade det varit trevligt med våffel-försäljning som en del frågade efter. Är man superallergisk mot getingar (som det fanns massor av året innan) är det inte roligt

att ordna med det – och svårt att få tag på folk som kunde hjälpa till. Den här dagen är ju många engagerade med egna projekt eller upptagna i andra organisationer. Vi känner oss ändå nöjda och bullarna gick åt som smör i solsken!

Vi tänker ordna med kurs i släktforskning! Är du intresserad hör vi gärna av dig så snart som möjligt!

Finns det någon som är villig att ta över ordförandeklubban? Hör av dig!

Till sist vill jag bara tacka för året till dig som deltagit i våra aktiviteter, till styrelsen och till våra sponsorer av årsskriften.

Tack för ditt stöd till föreningen!

2022 i december/Eva Carlsson

Styrelse vald för år 2022 har varit

Ordförande
och kassör

Eva Carlsson

0708 84 34 08

evamargret49@gmail.com

Ledamöter

Lilian Eliasson

Gunnel Georgsson, sekr

Kennerth Arnerheim

Christer Karlsson

Kajsa Bohman

Tomas Undin

Benny Wahlberg

Anders Österman

Anette Jutman

Sandra Wermelin Thollin

Ansvarig för "Bygdebånd"

Ingen frivillig

Årsskriftsansvarig

Eva Carlsson

Revisorer

Gerhard Georgsson och

Lars Lindkvist

Valberedning

Ingen valberedning anmälde sig
vid stämman

Kaffekommitté

Birgit Hugsén och

Marianne Eriksson

Föreningens adress är:

Tärnövägen 8, 611 73 VRENA

Plusgiro nr 430 54 91-5

Epost vrenahbf@gmail.com

Styrelsen blir tacksam om ni lämnar er mejladress för lättare kommunikation från föreningen.

Vårens program 2023

Tisdag 7 feb kl 18:30	Församlings- hemmet	Filmkväll "Inga Lindström" som bl a spelats in i Vrena - med quizzfrågor! Kaffe o kaffebröd 50 kr. swish eller kontant
Tisdag 7 mars kl 13:00	HBF lokalen	Sopplunch (kött-/grönsakssoppa, hembakat bröd, smör, ost och kaffe med kaka – 70 kr swish eller kontant. Föranmälan till Anette Jutman 070-740 88 27 eller Anders Österman 073-063 25 15
Söndag 19 mars kl 14:00	Församling- hemmet	Årsstämma – föreningen bjuder på kaffe med bröd
Tisdag 18 april kl 18:30	HBF lokalen	Datakurs med Eva Carlsson – Hur betalar jag mina räkningar?
Torsdag 20 april kl 17:00	Mårtendals fabrik	Visning av A H Eriksson & Söners Möbelsnickeri
Lördag 13 maj kl 10-13	HBF lokalen	Loppis – kaffe och kaka till självkostnadspris 50 kr swish eller kontant
Lördag 17 juni kl 07:00	Näset vid badplatsen	Gökotta i samarbete med Stigtomta hbf. Medtag egen fikakorg! Kom och berätta dina minnen från badet, vad ser man, vilka fåglar och djur brukar dyka upp?

Plusgiro 430 54 91-5 Swish 123 296 18 11 (uppge namn, adress och ev mejl) Medlemsavgift 2023 150 kr/person eller 250 kr/familj Tänk också på våra fonder: Rosengrens fond och Bo Ericssons fond Vår hemsida www.hembygd.se/sodermanland/vrenahusbyoppunda

Verksamheter som startats och funnits men nu är borta.

Syfabriken 1949 – 1959

Det hade skett en mycket stor inflyttning av familjer till Vrena samhälle då sågen byggdes ut och senare då även tegelbruket drog igång. Både sågen och tegelbruket hade mest manliga anställda. Det fanns därför många kvinnor som ville ha ett arbete.

För att bereda kvinnor arbete startades en syverksamhet i Vrena av Maud Strömberg som flyttat till Vrena 1949.

Maud hade tidigare, efter utbildning, arbetat hos Sahléns Konfektion i Stockholm där man sydde damkläder. Maud hade en kamrat som förestod firma Nykvista Damkonfektion. Kamraten bad Maud att starta en filial i Vrena. Ett anställningskontrakt tecknades med Maud som driftsansvarig och föreståndare under fem år till att börja med.

Verksamheten skulle hålla till i hyrda lokaler i det gamla röda trähuset Almby som kallades *Wågmans* som låg där nuvarande hyreshuset Tärnövägen 8 ligger. Huset ägdes av Anton Bleckert.

All inredning som bord, bänkar, hyllor till fabriken tillverkades i Vrena av firman Patentbänken. De elektriska installationerna utfördes av Skoogs Elektriska i Bettna.

Efter en del förberedelser kom verksamheten igång i september 1949.

Syfabriken, som det kom att kallas, blev en avdelning i firman Nyqvists Damkonfektion med huvudverksamhet i Stockholm.

Syfabriken sysselsatte 25 – 30 kvinnor som oftast arbetade deltid och man arbetade i skift. Många satt dessutom hemma och arbetade. Detta var en bra lösning att även kvinnorna fick arbete på hammaplan. Fem kvinnor var heltidsanställda och minst tolv anställda på halvtid. Dessutom fanns några "hjälpredor".

Arbetet var ackordsarbete. De mesta av materialet kom tillskuret från Stockholm och det blev "ett löpande-bandarbete" som sedan levererades direkt till kunderna

Nyqvists drog sig ur 1954 och sålde verksamheten till ett företag i Katrineholm som startade ett nytt bolag – *AB Vrena Konfektion, Modell Elinore*.

Maud Strömberg såg till att tillverkningen flyttade till andra lokaler i Björkkullen, gamla Folkets Hus på Verkstadsvägen.

På slutet syddes huvudsakligen blusar.

Under en tid syddes även barnkläder, en jacka med huva och nästan alla barn i Vrena var klädda i sådana.

En som arbetade i syfabriken var Maud Petersen. Hon sydde knapphåll. Hennes skift var på eftermiddagen och som ung ville man nog inte arbeta på kvällarna så efter en tid slutade Maud och fick arbete i Konsum.

En annan som arbetade i syfabriken var Gun Lerjebäck. Hon arbetade bland annat som upp-packerska och knapphålls-sömmerska samt var den som tog hand om varorna som kom från Stockholm. Dessa sorterade hon upp och därefter tog maskinsömmerskor hand om arbetet. Handsömmerskor, som ofta arbetade i hemmet, tog sedan vid och gjorde slutarbetet. Hjälpredorna fanns tillhands där de behövdes. Packerskorna skötte försändelserna.

Maud arbetade kvar till april 1957. Verksamheten avvecklades i slutet av 1950-talet.

I huset Almby 2, till höger med tegelkällare, höll fabriken till de första åren

Här visas några av de som arbetade på syfabriken. Agnes Lindkvist, Tora Berggren, Ingeborg Eklund, Tora Forsh, Greta Andersson, Margit Jonsson, Judit Eklund, Laila Andersson och Greta Malmkvist. Skynda Anna Karlsson och Astrid Elf.

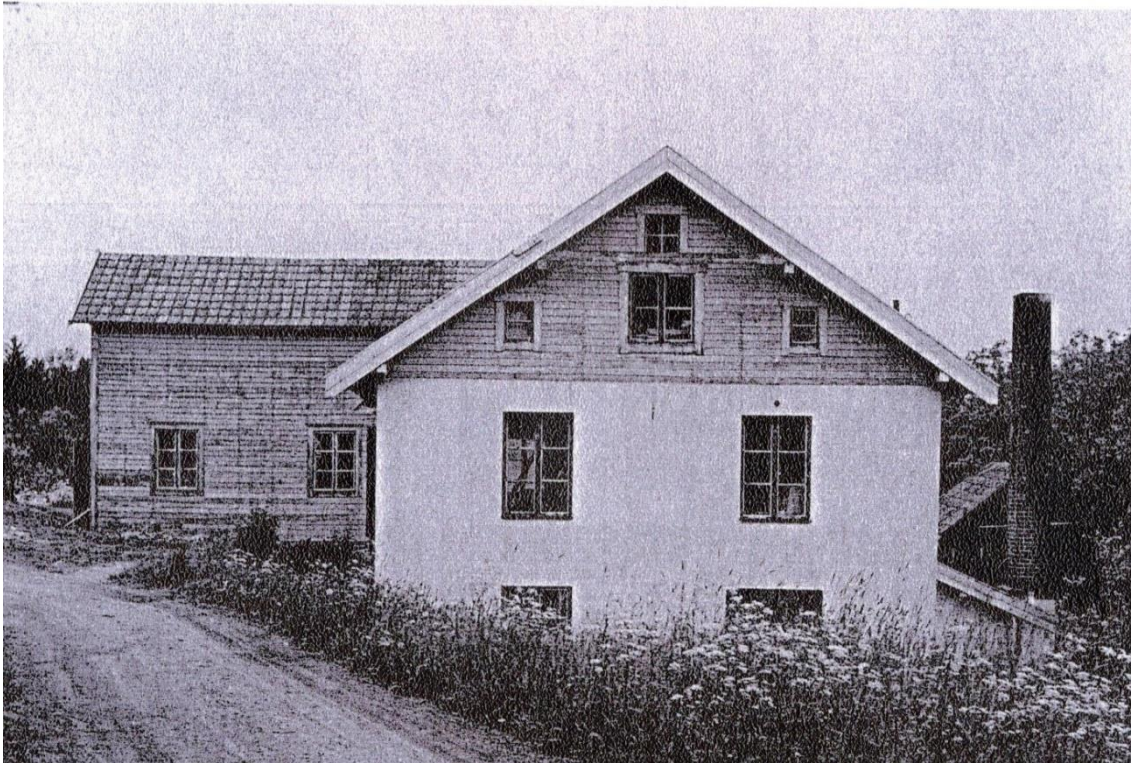
Patentbänken 1904 - 1962

Skolläraren och entreprenören August Flodkvist hade många idéer och var ju egentligen lärare men han såg till att Vrenas första affär öppnade, drog igång den konkursade Ångsågen, startade bland annat ett tryckeri, han konstruerade skolbänkar, hyvelbänkar, gymnastikredskap, startade slöjdskola, fick patent på en mangel, mm. Han kan med fog kallas för "Vrenas grundare".

Flodkvist och snickaren Wilhelm Ljungwald startar 1897 det som senare skulle bli ett verkstadsföretag med namnet Patentbänken. Tillverkningen var från början hantverksmässig och produkterna var skolbänkar och hyvelbänkar.

1904 blev Flodkvist ensam ägare och han byggde upp en ny verkstad och installerade moderna maskiner.

1909 vann den patenterade uppfällbara slöjdbänken första pris på Stockholmsutställningen. Den blev en succé och företaget antog därefter namnet **Verkstaden Patentbänken**. Lokalerna byggdes ut flera gånger och det blev en hel industri där det fanns både snickeri och smedja.

Sonen Ture Flodkvist, född 1895, började i pappans företag som elev 1910 och övertog ledningen av företaget 1920.

1945 ombildas företaget till aktiebolag där Ture Flodkvist blev disponent och medarbetarna Arne Håkansson och Ellert Larsson även blev delägare.

August Flodkvist var en stor filantrop. Han var mån om sina anställda och byggde bland annat bostäder för dem. Huset med flera lägenheter, Vilsta, var ett hus som flyttats från Husby-Oppunda och byggdes upp igen nära verkstaden. För sin egen familj byggde han huset Kullen, nära verkstaden.

Här syns till vänster huset Vilsta som innehöll bland annat personalbostäder. Huset klarade branden men revs på 1980-talet

Skolbänk

Inne i verkstaden

August blev senare ledamot av skolrådet, pensionärsrådet, Vrena Elektriska Distributionsförening och blev så småningom ordförande i kommunalstämma och dito fullmäktige.

August som betytt så mycket för Vrenas utveckling avled 1934.

Patentbänkens alla verkstadslokaler, förråd och annat brann upp i en olycklig eldsvåda 1962. Bara huset Vilsta klarade sig. Verksamheten byggdes aldrig upp igen. Det var den andra stora industribranden i Vrena.

Patentbänken brinner 1962

Företag som startat och fortfarande finns kvar i Vrena

Preko Verkstads AB 1999

Företaget startades och håller sedan starten till i egna lokaler vid Nytorp i Vrena.

Preko är det effektiva företaget med en hög ambitionsnivå. De sysslar med både vattenskarvning och konventionell skärande bearbetning. Alla huvudmaskiner är CNC-styrda. De åtar sig även montering och ytbehandling. De har år 2021 sex anställda.

Styrkan ligger i mångsidighet vad gäller utgångsmaterial och seriestorlekar. Preko svarar även för montering och ytbehandling om kunden önskar.

Svarvade delar

CNC-styrda maskiner

AB A.H.Eriksson & Söner

Det är det äldsta företaget i Vrena som fortfarande är verksamt. Företaget bildas 1907 av Anders Henrik Eriksson, född 1852 i Tunaberg och hans söner. Anders bodde med sin familj i Årdala där han var anställd som slöjdlärare. På fritiden drev han en mindre snickerirörelse. Där tillverkades bland annat från 1896 munkmöbler som var mycket populära på den tiden. Man bildade ett familjeföretag, köpte några maskiner och anställde även några medarbetare. Efterfrågan ökade och det behövdes ännu större lokaler. Anders köpte därför

1905 ett stort markområde, söder om Vrenaån, som heter Mårtensdal och började där bygga upp lokaler för ett möbelsnickeri.

Här byggs snickeriet upp. Två från vänster är Sven Ahlenius morfar, Karl-Oskar Bergkvist. Foto 1920-talet.

Anders flyttade med sin fru Karolina och sina barn till det ursprungliga och gamla bostadshuset Mårtensdal 1906.

1911 börjar sönerna Pontus, Erik och Axel Eriksson arbeta i företaget.

Från början bestod tillverkningen endast av munkmöbler och möbelbeställningar från privatpersoner. Möblerna gjordes från början endast från ritningar eller mallar som redan fanns. Kunden fick välja från ett sortiment och snickeriet tillverkade det kunden ville ha och det gjordes inga specialbeställningar.

På området Mårtensdal byggs även bostäder för dem som arbetade i snickeriet.

Pontus övertar så småningom rollen som driftchef. Sönerna Erik och Axel har i sin tur varsin son som senare även de börjar som snickare i företaget. Under en period fanns det ett 20-tal anställda i företaget.

Företaget var det första företag som installerade telefon i Vrena och de fick nummer 1.

Med åren har firman vuxit sig större och ökat i produktion, sortiment och kunder. Verkstaden har byggts ut många gånger sedan dess. Med tiden har det inneburit att en del av hantverket ersatts med maskiner, det finns dock fortfarande delar av produktionen som utförs helt manuellt.

1953 ombildas företaget till aktiebolag. Åke Larsson, då 17 år, som just anställts som snickare och de övriga 12 snickarna blir då aktieägare och en extern disponent anställs. Den förste anställde disponenten är Lindkvist. Efter några år efterträds han av Ove Malm som i sin tur efterträds av Åke Törebrant. Åke Törebrant blir den siste anställde chefen innan Åke Larsson träder till.

Tillverkningen inriktas mot finare möbler och senare även mot affärs- och bankinredningar. Möbler ritade av professor Carl

Malmsten och arkitekt David Blomberg tillverkas.

Lokalerna moderniseras och utökas successivt.

På bilden från 1955 syns från vänster bak: David Eriksson, Sven Andersson, Nisse Lindkvist, Erik Gustavsson, "Lats Olle", Helge Eriksson, Nils Broberg, Arne Berggren och Karl-Erik Andersson.

Sittande framför: disponenten Lindkvist, Erland Andersson, Sven Ahlenius (Eriksson), Göran Larsson, Åke Larsson och Manfred Wolf.

Åke Larsson köpte senare upp de andra ägarnas aktier när de antingen gick i pension eller slutade. Åke blev till slut ensam ägare och är sedan dess chef och fortfarande 2021 i full verksamhet.

Fabriken sedd från norr.

2021 är företaget ett A-klassat företag som gör alla typer av uppdrag. Det vänder sig både mot privatpersoner, företag och till den offentliga miljön. Största kunden av kvalitetsmöbler är sedan många år Svenskt Tenn i Stockholm. Maskinparken är mycket modern och avancerad men ett gediget hantverkskunnande finns hela tiden med.

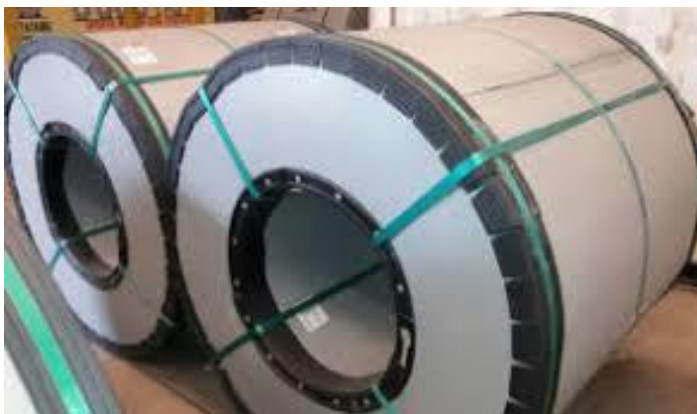
Från vänster Kjell Karlsson, Tobias Sjödin, Magnus Larsson, Åke Larsson, Mikael Larsson, Fredrik Larsson och Stefan Lundqvist. Foto från 2019

Företag som startats i Vrena men flyttat till annan ort

Lamiflex AB 1992 –

LAMIFLEX
GROUP

Lamiflex bildas 1992 genom avknoppning som ett dotterbolag till Swanboard Masonite AB.

Företaget säljs och verksamheten flyttar 1993 till Nyköping.

Företaget tillverkar förpackningar, ursprungligen baserade på board och papper.

Nu tillverkar de förpackningar av många olika material och för olika användningsområden.

De används framför allt inom den tunga industrin.

Företaget finns representerat över hela världen och är världsledande inom sitt område.

Board News Nr 1 • 1989
Nyheter från Swedeboard

Premiär för Swedeboards kundtidning

Du är med om en premiär. Inte på Glada Ankan precis, men du läser just nu första numret av vår kundtidning Board News. Vår tankar med Board News är att vi ska presentera nyheter, intressanta produkter, nya medarbetare etc från oss vid Swedeboard i Vrena.

Vi riktar oss i första hand till våra kunder, men vi ska försöka göra innehållet så brett att Board News även kan läsas av branschintresserade i allmänhet.

Nu väntar vi på ännu en premiär. Din åsikt om Board News.

Du kan ringa direkt till mig eller Catharina Frånberg, telefon 0755-815-00. Med vänlig board-hälsning!

LARS ERIK ROOS
VD Swedeboard Vrena AB

Lamiflex gör succé världen över...

Här förpackas sidor i lamiflexmaterial hos Sandvik. Det är förpackningar av denna typ som nu förädlas så att de får mycket kraftiga mekaniska påverkaner.

I många år har Lamiflexmaterial använts för att emballera stålprodukter – både rör och band. De skyddar både mot fukt och mekanisk påverkan som är de två största farorna vid långa transporter. Svenska stålproducenter som Sandvik och Avesta skyddar sina produkter med Lamiflex vid transporter världen över. Lamiflex består av en kärna av boardlameller med papper runt om. Papperets yta är vattenavvisande och står emot även mycket starkt solljus. Dessutom finns en in-

Swedeboard introducerar nu en ny kvalitet av förpackningsmaterialet Lamiflex som är mycket stryktåligt.

– Redan tidigare var Lamiflex ett utmärkt skydd vid olika slag av transporter. I och med den nya kvaliteten har dess höga motståndskraft mot mekanisk påverkan blivit ännu högre, säger Helge Engström, försäljningschef för förpackningsmaterial.

Totalsyn på emballage Sista sidan

Vrena Mekaniska Verkstad AB

Vrena Mekaniska Verkstad AB 1957 -

Startas i Vrena 1957 av Gunnar Johansson, 1919-1971, från Lomma i Skåne med hjälp av Ingvar Hugsén i Vrena.

Gunnar var anställd av Holmens Bruk AB som förman för deras mekaniska verkstad.

Gunnar fick en idé om hur boardskivorna skulle kunna märkas med företagsnamnet på baksidan. Det skedde med en rullande stämpelapparat. Arbetet med att konstruera och tillverka den skedde på fritiden vid sidan av det ordinarie arbetet.

Gunnar sade upp sig från arbetet som förman och startar 1957 eget företag. Han anställer ganska snabbt några medarbetare. Företaget höll då till i små lokaler i ett uthus vid Skönsta i Vrena.

Företaget flyttar till större lokaler i mitten av 1960-talet i Bettna och hamnar till slut där de fortfarande håller till. Nuvarande lokaler är successivt tillbyggda flera gånger.

***I nästa årsskrift kommer vi att ha ett stort reportage om VMV.
/ordf kommentar***

Vad heter husen i Vrena/eller vad hette huset som låg där innan?

(avskrift från gammalt dokument som vi har i arkivet)

Adress	Nr	Namn på huset
Dalvägen	1	Evadal
Ekhofsvägen	1	Ekhof
Ekhofsvägen	2	Ekhyddan
Ekhofsvägen	6	Almby
Ekhofsvägen	9	Ekbacken
Ekhofsvägen	10	Faktorsbostaden
Ekhofsvägen	12	Sågargården
Ekövägen	1	Ekö
Ekövägen	2	Dungen
Ekövägen	3	Gläntan
Fabriksvägen	1	Solliden
Fabriksvägen	3	Solhaga
Fabriksvägen	7	Åkersborg
Fabriksvägen	5	Åkersborg
Floravägen	1	Gyllebo
Floravägen	2	Dalen
Floravägen	3	Gärdhem
Floravägen	4	Hamra
Floravägen	5	Nordbacka
Floravägen	6	Vårbacka
Floravägen	8	Solbacka
Hagavägen	2	Rosenberg
Hagavägen	5	Skansen
Hagavägen	6	Hasselbacken
Hagavägen	8	Frideborg
Hagavägen	10	Lövåsen
Hagavägen	11	Ainedal
Hagavägen	12	Lövsta

Adress	Nr	Namn på huset
Hagavägen	24	Förmansbo
Hagavägen	26	L:a Kolarbo
Hagavägen	28	S:a Kolarbo
Herrgårdsvägen	8	Vrena gård flygel
Herrgårdsvägen	10	Vrena gård
Herrgårdsvägen	12	Vrena gård flygel
Jurellsvägen	2	Haga
Kyrkplan	1	Skolan
Ljungbyvägen	1	Dockagården
Ljungbyvägen	2	Gunnebo
Parkvägen	2	Strandhyddan
Parkvägen	5	Ekhamra
Parkvägen	7	Soläng
Parkvägen	13	Folkets Hus
Parkvägen	4	Pensionärshem
Parkvägen	6	Pensionärshem
Skönstavägen	1	Pilgrimsbo (tomt)
Skönstavägen	3	Björkhem
Skönstavägen	5	Lövlunda
Skönstavägen	7	Skönsta
Stationsvägen	1	TGOJ Personalbost.
Stationsvägen	3	Stationen
Stationsvägen	4	F.d. Vrena handel
Stationsvägen	8	Sevilla (posten)
Stenhagsvägen	3	Lillängen
Stenhagsvägen	5	Önnemo
Stenhagsvägen	7	Stenhagen

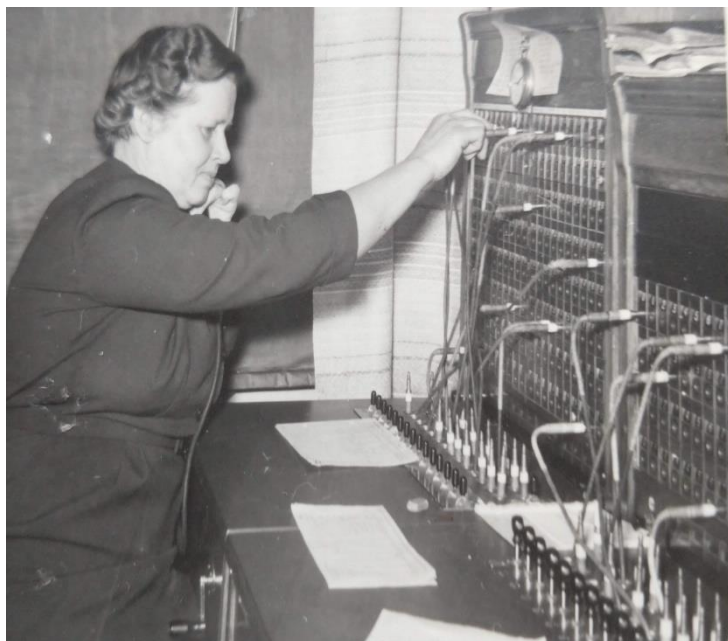
Adress	Nr	Namn på huset
Strandvägen	1	Lindesberg
Strandvägen	2	Pilgrimsbo
Strandvägen	5	Sjöbo
Strandvägen	6	Eksjö
Strandvägen	7	Elinshäll
Strandvägen	8	Skogshyddan
Strandvägen	9	Solhem
Strandvägen	10	Sparrehill
Strandvägen	13	Rittby
Strandvägen	14	Högalid
Strandvägen	15	Sjögården
Strandvägen	16	Gullbacka
Strandvägen	17	Ekliden
Strandvägen	18	Montyro
Strandvägen	19	Bosenhill
Tärnövägen	4	Småskolan
Tärnövägen	5	Liljedal
Tärnövägen	6	Konsum
Tärnövägen	7	Lindby
Tärnövägen	8	Almen
Tärnövägen	11	Vrenaberg
Verkstadsvägen	1	Vrenaberg
Verkstadsvägen	3	Björkkullen
Verkstadsvägen	4	Kullen
Verkstadsvägen	5	Vilsta

Adress	Nr	Namn på huset
Villavägen	1	Rosenhill
Villavägen	2	Mässen
Villavägen	3	Karlsro 1
Villavägen	4	Framnäs
Villavägen	5	Karlsro 2
Villavägen	6	Tomtebo
Villavägen	7	Gärdeby
Villavägen	8	Ljungby
Villavägen	9	Solsidan
Villavägen	10	Lövskogen
Villavägen	12	Lövhyddan
Villavägen	14	Lund
Villavägen	15	Gullbo
Villavägen	16	Tomta
Villavägen	17	Vårhaga
Villavägen	18	Maj
Villavägen	19	Lisbo
Villavägen	20	Yngveborg
Villavägen	24	Fagerlid

Minnen från min uppväxt i Vrena 1934-1955.

Av Siv Johansson, Stigtomta

Jag växte upp med en telefonväxel hemma. Det var bara en familj i varje samhälle som hade det så. Växeln blev rätt dominerande, då den alltid skulle passas förutom på natten, om man inte hade över 100 abonnenter och så var det inte de första årtiondena, som det fanns en telefonstation i Vrena. Min mamma Linnea Andersson f. Källberg kom till Vrena som telefon-biträde

1920. Hon var då 15 år. När hon var 18 gifte sig föreståndaren och då fick hon ta över ansvaret och det behöll hon till automatiseringen 1955. Växeln var då i Almby 2 mitt emot stationshuset men på andra sidan järnvägen. Den hade sedan slutet av 1800-talet förut varit i Lindesberg på Strandvägen.

Den här miljön tror jag gjorde att jag tidigt tyckte det var spännande med människor och hus och gårdar där de bodde. Jag lärde mig siffrorna, abonnenternas nummer och hur man kopplade när jag var mycket liten.

1938 byggde pappa och mamma med hjälp av min morfar, Solliden, numera Fabriksvägen 1, som ligger nedanför Konsum (Handlar'n) och vi kunde flytta dit. Det fungerade så att Telegrafverket hyrde lokaler för växeln och bostad för växelföreståndaren på ett rum och kök, övrigt utrymme fick man stå för själv. Vi fick en stor standardhöjning och ett mycket centralt läge. Abonentantalet i Vrena steg vartefter och nu fanns ett rum med egen ingång och samtalshytt för allmänheten, för i samhället hade inte så många egen telefon. Jag minns att man fick ringa ett lokalsamtal hur långt som helst för 20 öre, rikssamtalen höll ordinarie taxa. På den tiden skickades också härifrån en del telegram för meddelanden och som uppvaktning liksom man vid växeln tog emot telegram, vilka skrevs och delades ut, en uppgift som tidigt blev min, om det inte var alltför långt bort. Den kunde var riktigt bra särskilt om jag kom till ett hus där det var kalas och kalaskokerskan, som ofta var Maja Persson bjöd på en bit av sin goda hemgjorda glass. Glass fanns ju inte att köpa i Vrena då, men det kunde också vara otäckt om man skulle till

ett hus där en skällande hund sprang utanför, därav kom nog min hundrädsla.

När vi nu bodde så mitt i samhället kunde jag följa dess liv och lära känna människorna väldigt väl. Dagen började med att sirenerna i Sågens och Tegelbrukets skorstenar ljöd klockan sju, och då hade jobbarna cyklat förbi i sina blåställ och med unikaboxarna på pakethållarna hos dom, som inte åkte hem till frukost klockan 9 och middag klockan 1. Då hördes samma signal igen liksom halv tio respektive två, då man skulle vara på plats igen. Klockan fem ljöd sista signalen för dagen. Då var arbetsdagen slut. Den här tiden jobbade man också halva lördagen.

Det var vanligt att gubbarna hade öknamn, som man sa då, och för det mesta hade det anknytning till deras sysselsättning på jobbet t.ex Klamparn, Hyvlarn, Sumparn, Bortsättar-Pelle o.dyl.

På skoldagarna kom barnen på väg till skolan för det mesta traskande med ryggsäckarna laddade med mjölk i patentflaska och smörgåsar i paket. Jag hade så nära, så jag kunde springa hem och äta, men dom som gick ända från Tärnö avundades jag inte, som tur var, var de flera stycken, så de hade sällskap av varandra i den mån de höll sams och det gjorde de nog för det mesta. Under 40-talet fanns det inte så många barn i varje årgång så skolan drevs i B2 och B3 form, dvs klass 1-2 gick tillsammans likaså klass 3-7. När fem klasser undervisades samtidigt i samma klassrum och ingen hjälp fanns, var det inte lätt att få det att fungera. Jag skulle haft Stina Moberg hela småskolan, men hon blev sjuk, så vi fick en ung jättebra vikarie i tvåan.

I storskolan var David Steninger ordinarie men han var sjuklig så han tjänstgjorde ofta bara ett par veckor i början av terminerna och när det sen behövdes vikarier var det inte lätt att få någon, utan det kunde bli många inte särskilt lämpliga personer som tjänstgjorde. Det var nog inte heller enkelt för dem, för vi var väl inte så lätta att tas med. I sjuan hade jag turen att få gå för Göte Segeland, ung och nyutexaminerad och alla flickors idol. Han gifte sig sedan med Siv Flodkvist, dotter till Ture och barnbarn till August Flodkvist.

Men om vi fortsätter med det vaknande samhället så öppnade våra tre affärer Konsum, Oskarssons och Storms kl 8.30 vill jag minnas, så nu kunde man börja göra sina inköp. Man måste handla ganska ofta om man bodde i samhället, för det fanns inte så stora förvaringsmöjligheter om man, som många, bodde i någon av hyreslägenheterna, vilka för det mesta var på ett rum och kök som i Karlsro, Tegelbo, Sågargårdarna, Vilsta, och Vrenaberg. Kylskåp fanns ju inte utan man hade isskåp, som ibland stod i farstun och då ofta delades med andra. Till huset hörde nästan alltid en jordkällare, för förvaring av rotfrukter och konserver.

Man fick vända på slantarna och odla det man kunde samt förse sig med det naturen bjöd. Det var ett sätt att träffa folk och få sig en pratstund, när man gick till affären. Jag minns en mor och dotter som bodde grannar vid Kolarbo och varje dag vid två-tiden gick förbi för att handla och då fick sig en rejäl promenad. Ibland kom Kalle i Nytorp med sina oxar och skulle göra inköp. Det måste vara i början av 40-talet. Stor lycka blev det för oss ungar om ingenjör Nyberg, Kälkesta besökte någon affär, då köpte han godis och delade ut till barn, som fanns utanför. Han var då som den jultomte han såg ut som med sitt vita skägg. Jultomte var han också för de barn som gick i Halla skola. De fick skriva önskelista till jul och fick för det mesta sin största önskan uppfyllt.

Affärerna tror jag fick de flesta varor per järnväg och hämtade dem då med cykelkärra. En eller två dagar i veckan kom kondisvaror med rälsbussen från Nyköping och då bjöd mamma ibland på en mockabakelse, som vid den tiden kostade 35 öre. Jag hade en kamrat vars bror köpte en tårta till familjen varje helg, var man hos henne fick man en smakbit. Tårtan kostade 3,75 kr och jag minns än hur den brukade se ut med fruktgelé och bär ovanpå.

Under andra världskriget infördes ransonering först av livsmedel och tobak, men sedan även av kläder och skor. För att få köpa ransonerade varor måste man nu ha med sig ransoneringskort till affären. Kristidsnämndens kontor var i prästgården och där fick vi hämta ransoneringskortet. Det var noggrann ordning på ransoneringskupongerna. Affärsidkarna hade redovisnings-skyldighet för varenda liten avklippt kupong. De skulle klistras upp på särskilda ark och skickas in till någon statlig myndighet. Eftersom vi umgicks med vår granne konsumföreståndaren hjälpte vi ofta till med det pysslet, när vi gjorde kvällsbesök hos dem. För att dryga ut köttransonen födde många upp kaniner och många kaninskinns bereddes och blev varma mössor och muffar till oss barn. En juldagsmorgon var det så fullt i kyrkan, att vi barn fick sitta på altarringen, jag hade fått en vit kaninmössa med muff till julklapp och minns hur stolt jag var att sitta så att alla såg den, jag var nog sju år då. Många familjer födde också upp grisar, för det fanns svinstior vid alla hyreshusen. Ett år fick vi dela gris med tre familjer i Karlsro, det var ju inte så långt att gå med grishinken. Nästa år byggde pappa och grannen egen stia på tomten.

Innan åtminstone Konsum sålde mjölk köpte vi mejerivaror i den lilla mjölkbutiken Nils Vågman hade i Almby, där sedan Almen byggdes. Priset för en liter mjölk var 21 öre en tid. Frun Klara Vågman drev matservering och kafé på övervåningen i lokaler syfabriken flyttade in i 1949. Vågman hade också en liten skomakarverkstad i byggnaden.

Kött och charkuterivaror kunde man köpa i Josef Erikssons slakteri vid Tomtebo eller hos slaktar Andersson vid Skönsta och fisk såldes åtminstone tidvis från fiskbilen, som kom en gång i veckan, men många fångade sina egna små beniga Hallbosjöabborrar och kanske en och annan gädda eller till och med braxen. Dom som stod på bron över ån och metade fick nog mest mört, men katterna skulle ju leva också. Den som la ut ållanor från bron var fiskare Lundgren Högvalla och många ville ha en midsommarål att koka in.

När vårprimörerna blev färdiga fick jag gå till trädgårdsmästare Johansson vid Vrena gård och köpa ett par hekto spenat. Den trädgården övertogs sedan av Johanssons dotterson Birger Hedevis, som blev måg hos trädgårdsmästare Lindström Lilltorp. Han var en flitig torghandlare.

Det kom ljuva dofter från Liljedals källarvåning för där inne gräddade Hilma Andersson och Karin Lönn bröd och kakor, vilka hade stor åtgång i den lilla butik de hade. Dessa båda damer startade senare Andersson och Lönn's populära matservering på Bagargatan i Nyköping. Köpte man kakor kunde man passa på att lämna sina skor för lagning hos Rikard Jonsson, som hade en liten skomakarverkstad på gården. Liljedal ägdes av Hilma och Gusten Klasson. Gusten var tillsammans med svågern Gustav kyrkvaktmästare. Liljedal blev när de var bortgångna församlingshem.

Enkla sybehör och ett och annat tyg kunde man köpa i affärerna om man inte ville åka till Nyköping, men jag minns att vi ibland åkte och köpte manufakturvaror och skor i Oskar Johanssons affär i Bettna. Men så hade vi ju också skräddare Fritz och tidigare skräddar Eriksson. Åtminstone Fritz bodde vid Montyro. En vårdräkt sydd av Fritz satt inte fel. Många sydde sina egna kläder, men vi hade också ett par hemsömmerskor bl.a. Greta Malmqvist.

Bryggarbilen åkte runt och sålde dricka men systemvarorna fick lov att inhandlas i Nyköping.

En viktig funktion i samhället hade Posten. Den fick man hämta själv vid Sevilla, inte långt från stationshuset, där postkontoret var inrymt. Alla hade sitt eget postfack så man måste ha nyckel att låsa upp med. Varje vardag vid 9-tiden sågs Disponent Pontus Eriksson klädd i knäbyxor tillsammans med sin munkorgsförsedda hund komma från Mårtensdal för att hämta sina affärsbrev. Pontus var den av Erikssönerna. Han skötte det ekonomiska vid snickeri-fabriken. Hans dotter Beata blev så småningom konstnär och fick en ateljé vid Mårtensdal. En stund efter Pontus var Spannmåls-handlare Erik Jonsson Eksjö på väg att hämta sin post, men han hade ingen hund utan kom

svängande med sin spatserkäpp. Postmästare Edvin Blomgren blev säkert glad när dom kom, så han fick öppna sin lilla postlucka och få sig en liten pratstund. Själv hade jag en del med posten att göra, för jag började inte på läroverket trots att mina föräldrar gärna sett det, men ingen annan i Vrena började det året, så jag gick ut skolan och skolköket och började jobba vid växeln i 6-timmarsspass som vi hade och fick då avtalsenlig lön. Men jag ångrade mig ganska snart och anmälde mig till en real-skolekurs på Hermods, som jag kunde läsa när jag var ledig. Det var tuffa och emellanåt lite ensamma men lärorika 3,5 år innan det var dags att åka till Malmö för en 4 månaders preparandkurs då allt skulle repeteras innan jag tog examen där, men det var 514 brev att skicka in svaren till, så det blev en och annan sväng till posten. Jag var klar 1953, jag kom in på småskoleseminariet i Strängnäs på hösten och blev klar våren 1955 och då bad jag om flyttningsbetyg till Stigtomta.

Till samhällsbilden hörde också syster Edit, när hon kom cyklande för göra sjukbesök. Hon kändes lätt igen med sin ljusblå klänning, det vita förklädet och den lilla vita sköterskemössan. Hennes instrument låg i den bruna doktorsväskan på pakethållaren. Hon bodde vid Solhem tillsammans med sin man Clas Klasson, som vi på skoj kallade sjukbror. Syster Edit hade också en liten mottagning hemma. Vid svårare sjukdomsfall skickades doktorn efter från Nyköping eller ibland från Flen. Medicin kunde vi beställa från Nyköping och så kom den med medicinlådan till järnvägsstationen. En grå, hög ambulans med rött kors på sidorna kom en gång och hämtade mig när jag som 6-åring fick barnförklamation, som det hette då och körde mig till Epidemisjukhuset i Nyköping där jag isolerades. Det var stor dramatik.

Vrena hade på 40-talet liksom nu en frivillig brandkår vars chef var Georg Westlund. Den larmades genom en siren som satt på Åkersborgs tak, det som senare blev mässen, och som styrdes av oss vid växeln, det var ju dit larmen i regel kom. När larmet hörts såg man brandmännen komma cyklande i full fart till brand-stationen. Vi hade en strömbrytare i växelrummet men även en på väggen utanför som vi satte igång larmet med. Jag minns en gång att ett gäng från Stigtomta hade varit i parken och skulle ha taxi hem och trodde att larmknappen skulle användas för att väcka upp en telefonist, så de kunde ringa, men blev så förskräckta att de tog till benen när "Hesa Fredrik" började tjuta mitt i natten. De hade i alla fall sinnesnärvaro att stänga av larmet. Jag vet inte om de gick till Stigtomta sedan. Att ha brandalarmeringen i hemmet var inte så roligt när man var barn. Jag fick nästan skräck för eld. Det var en och annan eldsvåda på 40-talet, ibland i samband med åskväder. Vid åskväder uppför sig en telefonväxel på ett alldeles eget sätt. När någon ringde var det en vit klaff, som föll ner och man kopplade in på det numret och svarade, men vid åskväder fick blixten massor av klaffar att falla ner samtidigt och det var

också lätt att få stötar, så då var det i princip omöjligt att gå in och svara. Jag ser än i dag framför mig hur det såg ut när blixten slog ned i Myntarbols ladugård 1945, massor av klaffar hade fallit men en stod och hoppade det var nummer 32 Myntarbol.

Någon stod där och vevade på telefonen därav hoppandet av klaffen och när vi tittade ut genom fönstret steg en svart rökpelare upp från det hållet. Det var bara att larma. Jag tror att en häst brann inne vid det tillfället. Under kriget hade vi även en larmcentral med luft-försvarssignaler i växelrummet. Den provades med jämna mellan-rum för flyglarm, faran över och allt vad det var. Hur vi skulle agera vid krig har jag glömt, men jag minns att installationen var ytterst känslig för åska och lampan för signaler gav ett ljud vid varje blix och det började när åskan var lång nere vid Norrköping. Inte underligt att jag alltid varit åskrädd, det förvärrades kanske av att grannfrun kom in för att få sällskap och påminna om att vi skulle ta på gummistövlar och inte sitta på en järnsäng. Till de här minnena länkas också inspelningen av filmen "Om ofred kommer" som var en stor händelse och till stor del ägde rum mitt i samhället och nära oss.

Jag har tänkt på hur fruarna hade det den här tiden. De var ju inte förvärvsarbetande förrän några fick jobb på syfabriken, när den startade 1949. Men de hade säkert slitsamt. De flesta bodde i ett rum och kök många utan vatten och avlopp och med utedass. Kan tänka mig att dagen började med att elda spiseln och sätta på kaffe, göra matsäck eller frukost till man och barn, få iväg dem till jobb och skola, bädda upp sängarna som stod i både rummet och köket, så var det frukost om mannen kom hem. Städning och handling, lagning av middag, tvättning och lagning av kläder som man helst också skulle sy själv. Strumpor och vantar skulle stickas och lagas. Efter kvällsmaten var det dags att bädda sängarna igen. Någon TV fanns ju inte utan man lyssnade på radion på kvällarna. För barnen var Barnens brevlåda med Sven Jerring populär och Frukost-klubben och Hylands hörna hade många åhörare. Det fanns ju också bara ett program. Stortvättarna gjordes vid en tvättstuga vid ån, man lutade vittvätten och så sköljdes och klappades den vid bryggan. Som avslutningen på byken blev det ofta ett varmt bad för mor och barn i ett av tvättstugans stora kar. På somrarna skulle det man odlade eller det man plockade i skogen konserveras och syltas och saftas. Man kan förstå att det var slitsamt och kan inte jämföras med hur lätt vi har det i hushållet nu. Det fanns även några husmödrar, som även hjälpte andra med tvätt och städning för att dryga ut hushållskassan.

1936 byggdes Bastun och den har varit till stor glädje och nytta för Vrenaborna. Det var inte bara herr-och dambad utan den användes även för skolbarnens räkning. Det är fantastiskt att den används än efter 80 år. Jag har

minne av hur jag var med mamma och badade. Det tror jag var före 1939 för när vi flyttat in vid Solliden kunde vi bada i tvättstugan i källaren innan vi fick badkar där. Vid skolbaden tror jag att Märta Sandberg var baderska.

Min pappa, Sven Andersson, kom till Vrena från Stigtomta 1919 för att arbeta vid sågen.

Tråkigt nog pratade vi inte så mycket om hur det var då, men föreningslivet började blomstra vid den här tiden och jag vet att bildningsaptiten var hög hos de många unga arbetarna, som ej fått studera. Det bildades många studiecirklar. Jag skulle tro att ABF och Folket-Husföreningen bildades 1919. Pappa var länge sekreterare i båda. Jag har en tenntallrik på väggen hemma, som han fick när han avgick från Folkets Husföreningens styrelse med tack för åren 1919-1951 och med det nya Folkets-Hus ingraverat. Det var inte byggt då men ritningarna låg klara. Det var en ansenlig tid han lagt ned där, 32 år. Mycket hade säkert hänt. Folkets Park hade byggts och utvecklats, jag minns hur hela familjerna gick dit på lördags-kvällarna, dansade, drack kaffe, sköt, kastade pil, köpte lotter och liknande. Det kom också teatersällskap som turnerade för Folkets-Parks föreningarna. Det var uppskattat. När vi hade gått och läst fick vi gå ensamma till parken och dansa på lördagskvällarna och då kom ungdomar från grannsamhällena med cykel eller rälsbuss.

Gamla Folkets Hus låg i Björkkullen. Martin Andersson var vakt-mästare och eldsjäl. Det var bio åtminstone en gång i veckan. Biografkedjan hette Skandia och ägdes av Bio-Pelle från Flen, som åkte runt i Sörmland med filmerna. Pappas uppgift var att riva biljetter och som ersättning fick mamma och jag gå in gratis, så jag fick se många filmer. När den hemska häxan i filmen om Snövit visade sig blev jag så rädd så jag sprang ut, jag var inte gammal då. En flitig filmbesökare var vår prästfamilj Hugsén, som kom sent och satt långt fram och när dom var på plats sa man: "Nu kan filmen börja."

Ett mindre bibliotek fanns i ett rum på övervåningen i gamla skolan. Vid ena väggen stod kommunbibliotekets böcker och mitt emot ABF:s böcker. Det var öppet en timma varje lördagseftermiddag och sköttes varannan vecka av en representant för någon av biblioteks-delarna. När jag var några år fick jag hjälpa pappa där och det gav mig intresse för böcker.

Röda Korskretsen bildades 1936 och jag minns att särskilt syföreningen var väldigt livaktig på 40-talet. Det var symöte på tisdags-kvällarna i skolan. Då tillverkades en mängd fina handarbeten, som det sedan var auktion på under bazaren, som hölls någon kväll i december i skolan. Den var en efterlängtd fest särskilt för oss barn för då var det fiskdamm också och i bästa fall lite amatörteater.

I skolans gymnastiksal höll Vrenas livaktiga gymnastikförening till med sina aktiviteter. Åtminstone damerna tränade två kvällar i veckan. Vi började alltid marschera till Södermanlands regementes paradmarsch och därefter var det fristående i Lings anda för att sedan sluta med redskapsgymnastik. Vi tränade för att avlägga truppmärke och ibland delta i någon gymnastikuppvisning då vi bar den klarblå sörmlandsdräkten med stora puffbyxor. Ordförande för Gymnastikföreningen var Ture Flodkvist. 1936 hade föreningen representanter i OS Berlin, bland andra Arne Håkansson och Ellert Larsson.

1944 hade en av döttrarna i Rottninge Gertrud Olsson, kommit i kontakt med scouting och startade en flickscoutkår inom KFUK i Vrena. I ur och skur och mörker cyklade hon de 7 kilometrarna till Vrena för att leda den.

Det kom att bli populärt och utvecklande för oss flickor och jag vet att jag dansats mycket genom den aktiviteten och Gertruds förträffliga ledarskap.

Gertrud lever än är snart 95 år och jag har haft tillfälle att tacka henne många gånger för det hon har betytt. Vår lilla grupp fick hålla till i Kolarstugan intill Kolarbo som tidigare varit bostad för kolare Jonström. Vi hade våra scoutmöten på tisdagskvällar, då vi höll på med våra scoutprov både inne och ute. Vi vistades mycket i naturen bl. a. rodde vi över till Vrena ö där vi hade lägerbål nere vid berget och smög och tittade på Vrena gårds får, som betade där på somrarna. Emellanåt fick vi cykla till Rottninge där vi blev välkomnade av Gertruds föräldrar och blev bjudna på saft och bullar.

Andra aktiviteter i samhället ordnade IF och Skyttegillet och så fixade vi mycket själva och då dominerade nog badningen. Vi kunde ju bada både vid Vrenanäset, Sandstugutäppan och Pumparberget. Enklast var det att cykla ned till Pumparberget, lämna cyklarna vid bron och springa över träbarken till bryggan. Där var man rädd för att trampa på någon snork även om vi visste att dom var ofarliga. Vi blev duktiga simmare för vi fick simma så långt ut vi ville bara vi höll oss bredvid länsen, timmerstockarna som satt fast i en dykdalb långt ut och som inhägnade timret som skulle sågas. Man kunde ibland se Stora Gustav från Nytorp ro sin spelbåt på sjön. Han dirigerade flottningen på något vis. Självt hade jag en kanot och satt ofta ensam ute på Långhalsen och paddlade.

Ibland om kvällarna var vi nere vid ån och tittade på uttrarna. Det var gott om dem. Under kriget vaktades järnvägsbron av beredskapsmän som bodde i en barack intill.

Buss och tågförbindelserna var vad jag minns ganska bra, det var ju inte många som hade egen bil. Det var inte ovanligt att ungdomar som inte hade något att göra en kväll cyklade ner till station för att titta på sista tåget. Hugo

Karlsson som bodde vid Sevilla drev Taxirörelse, mycket bra för färd till sjukhus, BB, till station m.m.

Vid Ekhoj drev fam. Öberg pensionat. Då kom ofta stamkunder från bl.a. Stockholm för att njuta av sommaren i det vackra Vrena. I början av 1900-talet hade det funnits ett stort pensionat vid Ekhyddan, men det brann i slutet av 20-talet.

Jag har inte tagit upp något om industrin men jag minns tegelbruksbranden 1945 tydligt. Vi stod i en sal i skolan och övade sånger för någon uppvaktning till kantor Steninger när brand-alarmet gick, vi såg rökpelaren och sprang ner mot ån och blev vittnen till hur eldslågorna slog ut genom alla öppna fönster på bruket och hur hela den stora byggnaden föll ihop. Det är minnesbilder som etsar sig fast. Branden var en stor katastrof för hela samhället, många var ju så beroende av sin arbetsplats men det löste sig med åren.

När det gick att köpa flygbränsle igen efter andra världskriget gjorde Ahrenbergs flyg ett årligt besök i Vrena. Man landade med sitt pontonplan utanför Munters kajplats och gjorde passageraruppstigningar. När jag var 11år fick jag följa med på en rundtur över Vrena. Det var så vackert att se trakten med hela sjösystemet från ovan och jag blev helfrälst av att flyga. Jag har fått möjlighet att göra det många gånger senare i livet och är ännu lika förtjust.

Det här är en liten inblick i hur det var i Vrena samhälle på främst 40-talet. Jag var ju ett samhällsbarn så jag har mina minnen där. När jag går på kyrkogården och läser på gravstenarna minns jag många ansikten och dom kommer så nära. Jag känner stor trygghet i det samtidigt som det är svårt att fatta att tiden runnit iväg så fort och jag själv är så gammal.

Siv Johansson 2022-01-24

Vi blickar tillbaka på år 1922 – vad hände i Sverige? (från Wikipedia)

Sveriges första kvinnliga flygare, Elsa Andersson, omkommer vid ett fallskärmshopp.

De fem första kvinnorna träder in i riksdagen. Liberalen Kerstin Hesselgren var ensam kvinna i första kammaren. Kvinnorna i andra kammaren var Socialdemokraterna Agda Östlund och Nelly Thüring och högerns Bertha Wellin.

Den svenska riksdagen antar en grundlagsändring som gör det möjligt att anordna konsultativa folkomröstningar.

Chefredaktören Anders Pers på *Vestmanlands Läns Tidning* föreslår att man skall anordna ett nytt skidlopp till minne av Gustav Vasas flykt från Mora till Sälen. Loppet är tänkt att bli ett riktigt mandomsprov och gå under namnet *Vasaloppet*.

Carl Emmanuel Berg från Göta i Karlstad är den förste att anmäla sig till Vasaloppet.

22-årige skogsarbetaren Ernst Alm från IFK Norsjö vinner när det första Vasaloppet genomförs. 117 (av 119 startande) löpare ger sig klockan 06.04 av från Berga, på västra sidan av älven i Sälen, och segrarens tid skrivs till 7.32.49.

Karin Boye debuterar med diktsamlingen *Moln*.

12 000 svenska sågverksarbetare lockoutas. Över 160 000 arbetare är utan jobb.

Den svenska riksdagen beslutar att införa bilskatt.

Den svenska regeringen reglerar det civila flyget genom att införa en lufttrafikförordning och en luftfartsmyndighet.

Greta Gustafsson (sedermera känd som Greta Garbo) slutar på PUB för att börja filma. Hon debuterar snart som badflicka i filmfarsen *Luffar-Petter*.

Svenska folket säger nej till rusdrycksförbud.

Gustav III:s Drottningholmsteater återinvigs efter att bland annat ha varit möbelmagasin ^[7] och har fått förfalla i över ett sekel.

Vid den första folkomröstningen i Sverige säger en knapp majoritet nej till allmänt spritförbud. 51% röstar mot förbud och 49% för förbud.

Karl Gerhard sjunger in den danska schlagern *En lille rystedans* som med hans svenska text blir Jazzgossen.

Malmö frihamn invigs av kung Gustav V, och är med sin 684 meter långa kaj Sveriges största hamn av sitt slag.

Resultatet av folkomröstningen om spritens vara eller ej redovisas på kvällen vid Gustav Adolfs torg i Stockholm.

Nejsidan segrar med 925 097 röster mot jasideans 889 132 röster.

Den svenska *PEN-klubben* bildas på initiativ av bland andra Anders Österling, och skall verka för litterärt internationellt samarbete och tryckfrihetens sak, grundas.

Stockholms polismästare förbjuder dans på kaféer och restauranger utan särskilt tillstånd, eftersom sådant har urartat vid ett flertal tillfällen.

Sveriges finansminister Fredrik Vilhelm Thorsson slaktar 17 av 20 statliga utredningar. De har överskridit sina anslag med det dubbla.

Våra sponsorer!

Som vi tackar så väldigt mycket – utan er blev det ingen skrift!

AB A. H. Eriksson & Söner

Jörståls Antikhandel AB
Petri Jörstål
Dymmelsta 1, 642 98 Bettna
Mobil: 073-3303271
Instagram: jorstals_antiques

Vrena Mekaniska Verkstad AB

PADRON'S Svets & Smide AB

**Per Johansson och
Bergatorp Entreprenad AB**

Preko Verkstads AB

Restaurang & Pizzeria Maximus

Svenska kyrkan
STIGTOMTA-VRENA

Vilt i Vrena

Vrena Grönt AB

Vrena Företagspark/Sålla AB